

Sygn. akt V CSK 443/16

POSTANOWIENIE

Dnia 28 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z wniosku M. Sp. z o.o. w W.
przy uczestnictwie I. Sp. z o.o. w W.
o ustanowienie drogi koniecznej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 grudnia 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 23 lutego 2016 r., sygn. akt II Ca (...)

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od wnioskodawczyni na rzecz uczestniczki
postępowania 240 (dwieście czterdzieści) zł kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 23 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w W. - po rozpoznaniu apelacji wnioskodawczynie i uczestniczki postępowania - zmienił postanowienie Sądu Rejonowego [x] we W., którym ustanowiono służebność drogi koniecznej, zasądzo od wnioskodawczynie na rzecz uczestniczki 276 970 zł wynagrodzenia za ustanowienie służebności, orzeczono o należnych Skarbowi Państwa kosztach sądowych i ustalono, że wnioskodawczynie i uczestniczka postępowania ponoszą pozostałe koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie, w ten sposób, że zasądził od wnioskodawczynie na rzecz uczestniczki postępowania dalszą kwotę 200 000 zł tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności, oddalił apelację wnioskodawczynie i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego. Zaskarżając postanowienie w całości, pełnomocnik wnioskodawczynie wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparł na przesłankach przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia funkcjonującym na rzecz państwa, a więc w interesie publicznym. Stoi ona przede wszystkim na straży wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego. Sąd Najwyższy już w okresie obowiązywania kasacji, będącej zwyczajnym środkiem odwoławczym, podkreślał, że podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jursprudencji (postanowienie z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania

przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne.

Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę kasacyjną, nie jest trzecią instancją sądową. Sąd kasacyjny nie sądzi sprawy, lecz rozpoznaje skargę kasacyjną w interesie publicznym, wyjaśniając istotne zagadnienie prawne, dokonując wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów bądź usuwając z obrotu prawnego orzeczenia wydane w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwe. Dlatego nie każda skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania.

Ograniczenia środków zaskarżenia są znane współcześnie w różnych ustawodawstwach. Są one zgodne z zaleceniami Rady Europy, które zmierzają do ograniczenia liczby instancji oraz zezwalają na wprowadzenie środków ograniczających dostęp do sądu najwyższego szczebla. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołując się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, już w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, iż ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne ani z Konstytucją, ani z postanowieniami wiążących Polskę konwencji międzynarodowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 1998 r., I PZ 54/97, OSNAPUS 1999, nr 3, poz. 92, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 1998 r., I PZ 67/98, OSNAPUS 2000, nr 2, poz. 65 oraz uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r. III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53). Takie stanowisko wyraził również Trybunał Konstytucyjny (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2000 r., SK 12/99, OTK Zbiór Urzędowy 2000, nr 5, poz. 14).

W niniejszej sprawie nie zachodzą przytoczone przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Nie występuje wskazane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istotne zagadnienie prawne i potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozmiennieniu art. 398 § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga - jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego - sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 r., nr 1, poz. 11; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 r. Nr 7-8, poz. 51; z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, nie publ.). Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie wymaga natomiast – jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 października 2002 r. II Cz 102/02 (nie publ.) - wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi wątpliwości, nie doczekał się wykładni bądź niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie.

Rozumianemu w wyżej przedstawiony sposób istotnemu zagadnieniu prawnemu i potrzebie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości nie odpowiada podniesiona przez skarżącą związana z art. 405, art. 410, art. 498 i art. 145 § 1 k.c. kwestia dotycząca zaliczenia na poczet wynagrodzenia z tytułu ustanowienia służebności drogi koniecznej kwoty zapłaconej przed ustanowieniem służebności na podstawie stosunku obligacyjnego uprawniającego do korzystania z nieruchomości oraz związana z art. 145 § 2 k.c. kwestia stosowania przewidzianego w tym przepisie kryterium przeprowadzenia drogi koniecznej z najmniejszym obciążeniem gruntów. Skarżąca nie wykazała, że podniesione przez nią kwestie budzą poważne wątpliwości i decyduje o istotności - w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. - zagadnienia prawnego. Uzasadniając omawiane przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do

rozpoznania, nie przedstawiła też jurydycznego wyводу zawierającego szczegółową i pogłębioną argumentację prawną przekonującą o istnieniu rozbieżności ocen prawnych dotyczących podniesionych kwestii. Z uzasadnienia wniosku nie wynika też, że w wypadku wykładni przytoczonych przepisów prawa nie chodzi o zwykłe wątpliwości, dające się usunąć w procesie sądowego stosowania prawa w postępowaniu przed sądami powszechnymi, ale o wątpliwości w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. kwalifikowane, których usunięcie wymaga ingerencji Sądu Najwyższego. Ponadto kwestia przeprowadzenia drogi koniecznej z uwzględnieniem kryteriów wskazanych w art. 145 § 2 k.c. była wielokrotnie przedmiotem rozważań w literaturze i orzecznictwie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2005 r., II CK 205/05, nie publ., z dnia 30 maja 2007 r., IVCSK 68/07, nie publ., i z dnia 8 stycznia 2010 r., IV CSK 264/09, nie publ.; nie jest więc ona zagadnieniem nowym, niewyjaśnionym w dostatecznym stopniu w judykaturze.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia (art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz art. 520 § 3 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.).